

УДК 374.7

Гусак В. М.

РОЗВИТОК ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ПЕДАГОГА-ОРГАНІЗАТОРА В УМОВАХ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ОСВІТИ (РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ)

У зв'язку з модернізацією національної системи освіти постають нові вимоги до якості педагогічних кадрів та їх неперервного зростання упродовж перебігу кар'єри, що детермінує переформатування змісту післядипломної педагогічної освіти відповідно до вимог постійно змінного суспільства на основі концепції освіти протягом життя (Lifelong Learning) та компетентнісного підходу.

У статті висвітлено зміст та результати дисертаційного дослідження з проблеми розвитку професійної компетентності педагога-організатора в умовах післядипломної освіти. Представлено теоретично обґрунтовану авторську модель розвитку професійної компетентності означеного працівника та узагальнені дані, отримані в контексті проведення констатувального та формульовального етапів експерименту, який полягав у перевірці її ефективності, відповідно розробленої методики впровадження. Аналіз, узагальнення та співставлення отриманих даних доводить позитивну динаміку якісних та кількісних змін у структурних компонентах професійної компетентності респондентів експериментальних груп.

Ключові слова: педагог-організатор, професійна компетентність, розвиток професійної компетентності, середовище післядипломної освіти, системний, андрагогічний, синергетичний, акмеологічний, особистісно-діяльнісний, компетентнісний, контекстний, середовищний та професіографічний підходи.

Система національної освіти України перебуває в стані докорінного реформування. Стратегія розвитку галузі визначена в ключових освітянських документах: Законі України «Про освіту» (2017), «Про вищу освіту» (2014), Галузевій Концепції розвитку неперервної педагогічної освіти (2013), Концепції «Нова українська школа» (2017 р.), Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 року та полягає у всебічному розвитку людини як особистості, формуванні цінностей і необхідних для успішної самореалізації компетентностей, виховання відповідальних громадян, які здатні до свідомого суспільного вибору та спрямування своєї діяльності на користь іншим людям і суспільству, збагачення на цій основі інтелектуального, економічного, творчого, культурного потенціалу Українського народу. Успішна реалізація поставлених завдань залежить від рівня якості підготовки педагогічних кадрів, серед яких виділяємо педагога-організатора.

Актуальність проблеми розвитку його професійної компетентності в умовах післядипломної освіти зумовлена низкою суперечностей, а саме: об'єктивною потребою суспільства та сучасної школи у високоефективних фахівцях у галузі виховання, яке є складовою освітнього процесу та відсутністю їх професійної підготовки у вищих навчальних закладах; необхідністю неперервного професійного зростання педагога-організатора та відсутністю наукових розробок проблеми розвитку професійної компетентності педагога-організатора в умовах післядипломної освіти; необхідністю випереджувального розвитку професійної компетентності педагога-організатора, затребуваної практикою виховання та утвердженими стереотипами підвищення кваліфікації; переважанням традиційних форм та методів освіти, недостатністю відповідного науково-методичного забезпечення; об'єктивною потребою педагога-організатора у неперервному розвитку та низьким потенціалом науково-методичного супроводу у міжкурсний період у зв'язку з реконструкцією методичних служб та утворенням об'єднаних територіальних громад; потенціальними можливостями підвищення професійної компетентності педагога-організатора та відсутністю теоретично та методично обґрунтованих моделей розвитку професійної компетентності в умовах післядипломної освіти.

Науково-дослідну роботу виконано в контексті розробки проблеми «Професійна підготовка майбутніх фахівців в умовах ступеневої освіти» кафедрою педагогіки Житомирського державного університету імені Івана Франка (ДР № 0110U002274); науково-дослідної теми «Розвиток професійної компетентності педагогів у системі післядипломної педагогічної освіти регіону» КЗ «Житомирський ОІППО» ЖОР. Науковий експеримент проведено на базі КЗ «Житомирський ОІППО» ЖОР, Полтавського ОІППО імені М.В. Остроградського, ІППО Чернівецької області, Хмельницького ОІППО.

Базовою основою дослідження стали праці присвячені *проблемам модернізації післядипломної освіти* (В. Буренко, Л. Даниленко, Т. Девятков, А. Зубко, Н. Протасова, Л. Покроєва, В. Пуцов, А. Кузьмінський, Н. Клокар, В. Кремень, С. Крисюк, В. Маслов, Н. Ничкало, В. Олійник, В. Сидоренко, Т. Сорочан, Л. Сігачева, Л. Тарусова та ін.); *обґрунтуванню змістової характеристики професійної компетентності педагога* (Н. Авшенюк, Ю. Алфєровою, В. Баркассі, Л. Ващенко, С. Вітвіцькою, В. Введенським, С. Вершловським, Н. Глузманом, Т. Десятовим, Л. Даниленко, М. Дубасенюк, М. Жалдак, І. Зязюном, Н. Кузьміною, ДЖ. Равеном, Є. Павлютенковим, О. Пометун, О. Савченко, Є. Смірною-Трибульською, О. Сулимою, А. Чміль та ін.); *розвитку професійної компетентності педагога у післядипломній освіті* (В. Буренко, М. Войцехівський, І. Зязюн, Н. Лісова, Л. Карпова, К. Колос, Н. Клокар, С. Крисюк, Н. Протасова, В. Саюк, Т. Сорочан, О. Чубарук, Є. Чернишова та ін.); *особливостям навчання дорослих* (О. Антонова, В. Арешонков, С. Болтівець, С. Вітвіцька, О. Вознюк, С. Вербицький, С. Вершловський, Л. Горбунов, Л. Даніленко, П. Джар-

віс, О. Дубасенюк, М. Змейов, Л. Лукянової, Дж. Музіроу, М. Ноулс, Т. Протасова, В. Олійник, Р. Смітт, Н. Сидорчук, С. Саган, Л. Сігасва та інші).

Мета статті полягає у висвітленні змісту та результатів наукового пошуку проблеми розвитку професійної компетентності педагога-організатора в умовах післядипломної освіти.

Наукове дослідження здійснювалося в період з 2013–2018 рр. та передбачало поетапну реалізацію визначених завдань за розробленою програмою.

На першому теоретико-пошуковому етапі (2013-20-14 рр.) здійснено аналіз проблеми розвитку професійної компетентності педагога-організатора в умовах післядипломної освіти: опрацьовано нормативно-законодавчу базу, науково-методичні джерела, з'ясовано стан її розробленості. Обґрунтовано актуальність теми, окреслено мету, завдання, об'єкт, предмет дослідження; підготовлено програму дослідження, визначено методи експериментальної роботи; систематизовано базові поняття та уточнено науково-термінологічний апарат, встановлено зв'язки між теорією та практикою, внутрішні та зовнішні суперечності.

Аналіз філософської та педагогічної літератури дозволив визначити методологічну основу дослідження щодо пізнання закономірностей, сутності процесу розвитку професійної компетентності педагога-організатора, а саме: на концептуально-теоретичному рівні – *системний, андрагогічний, синергетичний, акмеологічний*; на процесуально-діяльнісному – *особистісно-діяльнісний, компетентнісний, контекстний, середовищний та професіографічний підходи*.

У контексті історико-ретроспективного аналізу проблеми становлення та розвитку посади «педагог-організатор» з'ясовано зміст його трудової діяльності, розроблено професіограму, яка вміщує інформацію про зміст праці, її об'єкт та предмет, розкриває основні види діяльності, умови та особливості трудового циклу, застереження та протипоказання, посадові обов'язки, систему необхідних та достатніх знань, умінь, навичок і професійно-особистісних якостей, що дозволяє визначати *педагога-організатора як висококваліфікованого педагогічного працівника, провідного спеціаліста в організації та здійсненні позаурочного процесу виховання, що характеризується здатністю здійснювати фасилітативний тьюторський супровід як індивідуальної освітньо-виховної траєкторії розвитку окремого учня, так і шкільного об'єднання, учнівського самоврядування; бути комунікатором, партнером та посередником між дітьми та дорослими, із чіткою мотивацією до професійного саморозвитку та самовдосконалення*.

У результаті роботи на першому етапі дослідження сформульовано робочі визначення базових понять. Відтак *компетентність* ми розуміємо услід за О. Дубасенюк як інтегральну характеристику особистості, яка виражає здатність вирішувати проблеми та типові завдання, які виникають у реальних життєвих ситуаціях, у різних сферах діяльності на основі використання знань, умінь, життєвого досвіду та акцентує увагу на ролі засвоєної системи цінностей [1]; *«Професійна педагогічна компетентність»* пояснюється нами як інтегральна характеристика особистості педагога-організатора, яка демонструє рівень його професіоналізму та забезпечує стабільну продуктивну професійну діяльність завдяки набутій системі знань, умінь, досвіду, цінностей, відповідно до професійних стандартів та посадових обов'язків.

Т. Сорочан, А. Данільєва, В. Дьяченко, О. Рудіна під *професійним розвитком у післядипломній освіті* розуміють цілеспрямований процес сутнісного оновлення професіоналізму як інтегрованого особистісного утворення, що безпосередньо зумовлює виконання професійної педагогічної діяльності на якісно новому рівні [4].

У нашому дослідженні, що стосується розвитку професійної компетентності педагога-організатора, середовище післядипломної освіти набуває фундаментального значення, з огляду на те, що перебування педагога в його контексті триває понад 30-40 років.

На основі вивчення праць Н. Бордовської, М. Братко, Л. Виготського, Дж. Гібсона, В. Желанової, В. Рубцова, М. Раудсепп, В. Лебедевої, Н. Новікової, В. Орлова, В. Рубцова, В. Панова, В. Слободчикова, Я. Корчака, П. Лезгафта, О. Леонтьєва, Ю. Мануйлова, Т. Менга, М. Хейдметса, В. Ясвіна та інших *освітнє середовище післядипломної педагогічної освіти* визначається нами як історично утворений феномен, підсистема соціокультурного середовища, ресурс розвитку професійної компетентності педагога, що складається із системи впливів, можливостей, умов, взаємодій та має певні властивості випереджувального характеру, до яких услід за С. Сеґеевим [2], відносимо: надлишковість доступності до когнітивного досвіду насиченість, пластичність, позасуб'єктну динамічну просторову локалізацію, автономність існування, синхронізованість, векторність освітнього середовища, цілісність, мотивогенність.

Таким чином, якщо середовище післядипломної педагогічної освіти має вище описані характеристики, то це вказує на зміну його традиційного змісту, що детермінує виведення педагога із ролі пасивного споживача знань та мотивує його до включення в процес проактивного саморозвитку професійної компетентності, де розвиток розуміється як продукт його власного самоусвідомленого вибору, що базується на професійно-особистісних цінностях – ретельно відібраних та прийнятних.

На другому *аналітико-діагностувальному етапі* (2014 р) проведено констатувальний етап експерименту. Розроблено структурно-змістову модель професійної компетентності педагога-організатора, яка включає *мотиваційно-ціннісний, когнітивний, діяльнісний та особистісний компоненти*, що мають інтегральний, цілісний характер і є результатом професійної підготовки в цілому. Відповідно до структури визначено критерії (*мотиваційний, інформаційний, операційно-технологічний, професійно-особистісний*) та показники

рівня її сформованості, а саме: *мотиви, інтереси, потреби; знання; уміння та навички (гностичні, проєктувальні, конструктивні, комунікативні, організаторські); професійно-особистісні якості.*

Для розподілу рівнів сформованості професійної компетентності педагога-організатора було здійснено переведення 5-рівневої шкали оцінювання у європейську (ESTS) шкалу та визначено відповідний індекс відносних частот, де відповідно: 5 балів – 90-100 балів, 4 – 74-89 балів, 3 – 60-73 бали, 2 – 26-59 балів, 1 – 0-25 балів. Оскільки в нас виділено три рівні розвитку то початковий рівень об'єднав у собі величину індексу відносних частот в інтервалі [0; 0,50] та визначений як середній, достатній рівень – [0,51; 0,75]; високий рівень – [0,76; 1]. Вибір інтервалу початкового рівня обумовлений тим, що досліджувані педагоги здобули рівень вищої педагогічної освіти та мають практичний досвід роботи в закладах загальної середньої освіти.

Наступне покروهове завдання полягало в проєктуванні робочої програми дослідження, визначенні методики проведення констатувального та формувального етапу експерименту та доборі діагностичного інструментарію для визначення вхідного та вихідного рівня стану сформованості професійної компетентності педагога-організатора. Для його проведення було розроблено авторський опитувальник «Визначення рівня сформованості професійної компетентності педагога-організатора» відповідно критеріальних показників інформаційного, операційно-технологічного, професійно-особистісного за п'ятибальною шкалою та застосовано методику К. Земфір в модифікації А. Реан «Мотивація професійної діяльності».

Аналіз отриманих результатів здійснювався завдяки застосуванню методу визначення відносних частот (О. Смирнов) [3].

Інтерпретація результатів констатувального етапу експерименту засвідчує, що рівень професійної компетентності у 53% респондентів (інформаційна компонента), 74,96% (операційно-технологічна) становить середній рівень; достатній – було виявлено у 42,33% (інформаційна), 21,55% (операційно-технологічна); високий рівень – 4,6% (інформаційна) та 3,49% (операційно-технологічна). При цьому інформаційна компонента становить в обох групах оптимальний рівень приблизно 81-82%. Загальними проблемами, які були виявлені, є: відсутність професійної підготовки у сфері вищої освіти; суперечність між завищеною самооцінкою рівня власної професійної компетентності та оцінкою експертів; потреба в особистісному професійному зростанні та відсутність достатньої кількості ресурсів середовища післядипломної освіти (програми, навчально-тематичні плани), повільна трансформація змісту міжкурсового періоду тощо. Отримані результати констатувального експерименту доводять, що рівень професійної компетентності педагога-організатора, оцінений відповідно до критеріальних показників, є недостатнім та потребує розробки та впровадження авторської моделі в контекст післядипломної освіти (рис. 2.3).

На основі отриманих вихідних даних було розроблено авторську модель розвитку професійної компетентності педагога-організатора в умовах післядипломної освіти, методику впровадження та навчально-методичне забезпечення її реалізації («Освітньо-професійну програму підвищення кваліфікації педагогів-організаторів», навчально-тематичний план підвищення кваліфікації педагога-організатора, методичний посібник «Наукове та методичне провадження розвитку професійної компетентності педагога-організатора в міжкурсовий період») відповідно до потреб освітньої політики й ресурсних можливостей післядипломної освіти, яка реалізується на основі принципів, концептуальних підходів, змісту, технологій, форм, методів навчання дорослих та складається з трьох блоків (концептуального, процесуально-змістового, оцінно-результативного), що відображають неперервність процесу розвитку в межах курсового та міжкурсового періодів (андрагогічний цикл), розкривають наступність їх логічно побудованих змістових взаємозв'язків, спрямованих на результати в динаміці рівня розвитку професійної компетентності на основі критеріальних показників. В якості об'єкта моделювання виступає процес розвитку професійної компетентності педагога-організатора в умовах післядипломної освіти, а суб'єктом – педагогічні працівники, які обіймають посаду педагога-організатора.

Модель є *цілісною, структурною* (складається із сукупності необхідних та достатніх для досягнення мети (розвиток професійної компетентності) елементів, що характеризуються внутрішніми та зовнішніми зв'язками, їх узгодженістю); *динамічною* (відображає процес зміни компетентності у визначеному часовому проміжку, імітує процес оригіналу та може бути доповнена іншими компонентами); за способом реалізації – *ідеальною* (пояснюється природою її функціонування, тобто вона може існувати лише в діяльності людини та підпорядковується законам логіки); *об'єктивною* за змістом, але суб'єктивною за формою тому, що не може існувати поза цією суб'єктивною формою. Модель є реалістичною, динамічною, відкритою, тому за потреби її структурні компоненти можуть коригуватися або доповнюватися з огляду на інноваційні освітні реформи, потреби професійного розвитку та запити педагогів.

На третьому експериментальному етапі дослідження (2015–2017 рр.) відбулася перевірка ефективності моделі розвитку професійної компетентності педагога-організатора в умовах післядипломної освіти за розробленою нами методикою, яка дозволяє вирішити проблему неперервності та наступності курсового підвищення кваліфікації та науково-методичного супроводу в міжкурсовий період.

У контексті формувального етапу експерименту здійснено впровадження створеної «Освітньо-професійної програми підвищення кваліфікації педагога-організатора», з використанням навчально-методичного забезпечення, яке було представлено науково-методичним комплексом, що включає розробки різноманітних форм проведення занять на основі вихідних положень андрагогіки, трансформаційного навчання та самоосвіти.

Структурна модель розвитку професійної компетентності педагога-організатора в умовах ППО

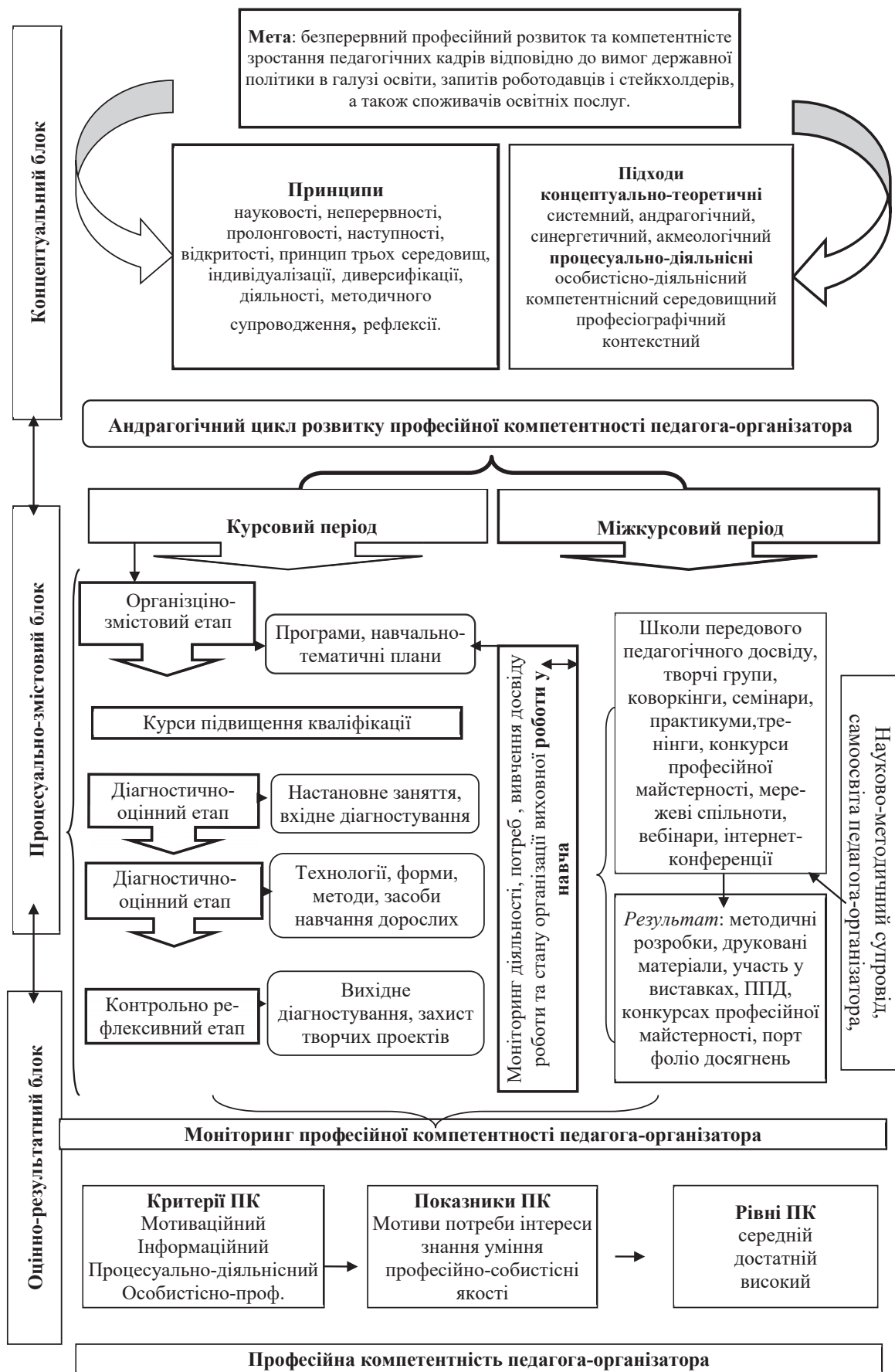

Рис. 2.3 Модель розвитку професійної компетентності педагога-організатора в умовах післядипломної освіти

Під час *контрольно-узугальнюючого* етапу дисертаційного дослідження (2018 р.) було встановлено достовірність експерименту та ефективність моделі розвитку професійної компетентності в умовах післядипломної освіти.

Вимірювання та інтерпретація результатів на формульованому етапі проводилися за методиками, які застосовувалися під час констатувального експерименту та стосувалися окремих вимірів показників мотиваційного, інформаційного, операційно-технологічного критеріїв.

Аналіз та зіставлення результатів визначення рівнів розвитку мотиваційного, інформаційного, операційно-технологічного отриманих на констатувальному та формульованому етапах експерименту в контрольних та експериментальних групах здійснювалося за χ^2 критерієм Пірсона.

Порівняння результатів дослідження, отриманих на констатувальному і контрольному етапах педагогічного експерименту, підтвердили позитивну динаміку розвитку професійної компетентності педагогів-організаторів експериментальних груп та виявили таку тенденцію за показниками:

- 1) за мотиваційним критерієм зафіксовано збільшення кількості педагогів з оптимальним рівнем у 2 рази;
- 2) за інформаційним критерієм відбулося зменшення кількості педагогів із середнім рівнем приблизно на 30% та збільшення на достатньому рівні приблизно на 50%, а високого – в три рази;
- 3) за операційно-технологічним критерієм спостерігалось зменшення респондентів із середнім рівнем на 40%, збільшення на достатньому рівні приблизно у 2 рази, на високому – приблизно в 4 рази.

Отримані результати підтверджують ефективність розробленої моделі розвитку професійної компетентності педагога-організатора та методики її впровадження в умовах післядипломної освіти.

Здійснене дослідження не претендує на вичерпне вирішення всіх аспектів розглядуваної проблеми. Подальший науковий пошук передбачає поглиблене теоретико-практичне опрацювання практико-орієнтованих розробок, спрямованих на вдосконалення освітнього процесу післядипломної освіти, створення нових ресурсів розвитку професійної компетентності педагога-організатора в контексті формальної, неформальної, інформальної освіти, розробки освітніх форсайтів з урахуванням особливостей компетентнісного підходу.

Використана література:

1. Дубасенюк О. А. Компетентнісний підхід у професійній підготовці вчителя / О. А. Дубасенюк // Формування естетичної компетентності особистості засобами народознавства: зб. наук. праць молодих дослідників / [за заг. ред. О. С. Березюк, Л. О. Глазунової]. – Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2010. – С. 10–16.
2. Сергеев С. Ф. Обучающие среды в зеркале конструктивизма. / С. Ф. Сергеев // Вестник СПбГУ. Серия 6. Политология. Международные отношения. – 2007. – № 3. – С. 337–345 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://cyberleninka.ru/article/n/obuchayushchie-sredy-v-zerkale-konstruktivizma>.
3. Смирнов А. В. Статистическая обработка анкет, содержащих балльные шкалы / А. В. Смирнов, Р. А. Смирнова // Резервы интенсификации учебно-воспитательного процесса педвуза: межвуз. сб. науч. труд. – Кострома, 1990. – С. 117–121.
4. Сорочан Т. М. Професійний розвиток керівників і педагогічних працівників загальноосвітніх навчальних закладів у післядипломній педагогічній освіті регіонального рівня (за матеріалами Луганського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти): моногр. / Т. М. Сорочан, А. О. Данильєв, Б. А. Дьяченко, О. М. Рудіна. – Луганськ: СПД Резніков В.С., 2013. – 524 с.

References:

1. Dubaseniuk O. A. Kompetentnisnyi pidkhid u profesiinii pidhotovtsi vchytelia / O. A. Dubaseniuk // Formuvannya estetychnoi kompetentnosti osobystosti zasobamy narodoznavstva : zb. nauk. prats molodykh doslidnykiv / [za zah. red. O. S. Bereziuk, L. O. Hlazunovoi]. – Zhytomyr: Vyd-vo ZhDU im. I. Franka, 2010. – S. 10-16.
2. Serheev S. F. Obuchayushchye sredy v zerkale konstruktivizma. / S. F. Serheev // Vestnyk SPbHU. Seryia 6. Polytolohiya. Mezhdunarodnye otnosheniya. – 2007. – № 3. – S. 337-345. Rezhym dostupu: <http://cyberleninka.ru/article/n/obuchayushchie-sredy-v-zerkale-konstruktivizma>
3. Smyrnov A. V. Statysticheskaya obrabotka anket, sodержashchikh balnye shkaly / A. V. Smyrnov, R. A. Smyrnova // Rezervy yntensyfykatsyy uchebno-vospytatelnoho protsessa pedvuza : mezhvuz. sb. nauch. trud. – Kostroma, 1990. – S. 117–121.
4. Sorochan T. M. Profesiyni rozvytok kerivnykiv i pedago hichnykh pratsivnykiv zahalnoosvitnikh navchalnykh zakladiv u pisladyplomnii pedahohichnii osviti rehionalnoho rivnia (za materialamy Luhanskoho oblasnoho instytutu pisladyplomnoi pedahohichnoi osvity) : monohr. / T. M. Sorochan, A. O. Danyliev, B. A. Diachenko, O. M. Rudina. – Luhansk : SPD Rieznikov V. S., 2013. – 524 s.

Гусак В. Н. Развитие профессиональной компетентности педагога-организатора в условиях последипломного образования

В связи с модернизацией национальной системы образования появились новые требования к качеству педагогических кадров и их непрерывного развития в течение карьеры, что детерминирует реформатирование содержания последипломного педагогического образования в соответствии с требованиями постоянно меняющегося общества на основе концепции образования в течение жизни (Lifelong Learning) и компетентностного подхода.

В статье освещены содержание и результаты исследования проблемы развития профессиональной компетентности педагога-организатора в условиях последипломного образования. Представлена теоретически обоснованная авторская модель развития профессиональной компетентности указанного работника и обобщенные данные, полученные в контексте проведения констатирующего и формирующего этапов эксперимента, который заключались в

проверке ее эффективности, согласно разработанной методике внедрения. Анализ, обобщение и сопоставление полученных данных показывает положительную динамику качественных и количественных изменений в структурных компонентах профессиональной компетентности респондентов экспериментальных групп.

Ключевые слова: педагог-организатор, профессиональная компетентность, развитие профессиональной компетентности, среда последипломного образования, системный, андрагогический, синергетический, акмеологический, личностно-деятельностный, компетентностный, контекстный, средовой и профессиографической подходы.

Husak V. M. Development of the pedagoguer-organizer's professional competency during the postgraduate education (results of the study)

With the modernization of the national education system, new requirements are created for increasing the quality of teaching staff and their continuous improvement during the course of the career, which determines the reformatting of the content of postgraduate pedagogical education according to the requirements of a constantly changing society based on the concept of lifelong learning (Lifelong Learning) and competent approach.

The content and results of the dissertation research on the problem of development of professional competence of the pedagoguer-organizer during the postgraduate education are highlighted in the article. The theoretically substantiated author's model of development of professional competence of the educator is presented. Data obtained in the context of conducting the confirmatory and forming stages of the experiment, is generalized. The experiment was to verify the effectiveness, of author's model in accordance with the developed methodology of implementation. Analysis, compilation and comparison of the obtained data proves the positive dynamics of qualitative and quantitative changes in the structural components of professional competence of respondents of experimental groups.

Key words: pedagoguer-organizer, professional competence, development of professional competence, postgraduate education environment, systemic, andragogical, synergetic, acmeological, personality-activity, competence, context, environment and professional approaches.

УДК 378.6:37.035.(477)

Данченко І. О.

ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ФОРМУВАННЯ СОЦІАЛЬНОЇ ЗРІЛОСТІ СТУДЕНТІВ ВИЩИХ АГРАРНИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ

У статті висвітлюються теоретичні аспекти організаційно-педагогічних умов формування соціальної зрілості студентів вищих аграрних навчальних закладів. Доведено, що ефективність процесу формування соціальної зрілості студентів вищих аграрних навчальних закладів залежить від забезпечення його відповідними організаційно-педагогічними умовами, такими як: підготовка викладачів до формування соціальної зрілості студентів вищих аграрних навчальних закладів; розробка та реалізація програми формування соціальної зрілості студентів вищих аграрних навчальних закладів в освітньому процесі; формування виховного простору вищого аграрного навчального закладу для реалізації методики формування соціальної зрілості студентів вищих аграрних навчальних закладів; моніторинг ефективності формування соціальної зрілості студентів вищих аграрних навчальних закладів.

Ключові слова: умова, педагогічна умова, організаційно-педагогічні умови, соціальна зрілість студентів, готовність викладачів до формування соціальної зрілості студентів, виховний простір, педагогічний моніторинг, формування соціальної зрілості студентів.

В умовах сьогодення агропромисловий комплекс України потребує продуктивної системи аграрної освіти, яка б відповідала національним інтересам і світовим тенденціям розвитку та забезпечувала підготовку професійних фахівців-аграріїв, здатних втілювати в реальне життя інноваційні ідеї, що зумовлює необхідність пошуку нових підходів до професійної підготовки студентів і їх соціалізації у вищих аграрних навчальних закладах. Без сумніву, від фахівців-аграріїв в нових соціальних умовах слід чекати нового професійного мислення, високої мобільності, комунікативної компетентності, особистісного самовизначення. Підґрунтям такої оновленої освіти є саме соціальна її складова частина, яка складає передумови для розвитку та формування конкурентоспроможних фахівців, які покликані стати активними суб'єктами діяльності. Вирішити ці завдання можливо лише за умови, якщо особистість буде мати високий рівень соціальної зрілості.

Проблема соціальної зрілості знайшла відображення в працях філософів (Л. Буєвої, Ю. Бардіна, О. Гундар, М. Черниш та ін.), соціологів (І. Половинки, Л. Сохань, Ф. Філіпова та ін.), психологів (В. Мухіна, А. Петровський, В. Ядов та ін.) та педагогів (С. Вершловського, Л. Канишевської, А. Мудрика, В. Радула та ін.).

Водночас аналіз теоретичного та практичного пошуку довів, що поза увагою дослідників залишилася складна та різноаспектна проблема формування соціальної зрілості студентів вищих аграрних навчальних закладів.

Мета статті – визначити теоретичні аспекти організаційно-педагогічних умов формування соціальної зрілості студентів вищих аграрних навчальних закладів та означити основні напрями їх ефективного забезпечення.